

Water voor Berger

In memoriam John Berger

BRON: De Standaard Online, 4 januari 2017

Door Josse de Pauw

Het overlijden van de Britse schrijver-kunstenaar John Berger maakt veel los bij Josse De Pauw, die niet alleen kan terugblikken op Bergers oeuvre, maar ook op hun ontmoeting.

Hoe zit dat met huilen? Ik geloof dat ik meer een uienhuiler ben, niet zozeer eentje van de emotie. Dat zal wel te maken hebben met de jaren waarin ik geboren ben, er was toen al genoeg gehuild. Het werd je op het hart gedrukt: niet huilen zonder pijn. Ik ben tot macho opgevoed. Al is het met dat vervelende ouder worden stilaan anders. Een bambi op het juiste moment kan bingo zijn, met wat schaapachtig, lacherig rondom kijken en als mijn lief het ziet, hopen dat die ouwige drassigheid ook nog iets oplevert (toch alweer macho). Maar op twee januari, bij het nieuws van John Bergers overlijden, ging het helemaal vanzelf en zonder iemand in de buurt: zout water. En het deed deugd. Berger heeft mij altijd deugd gedaan bij leven, en nu bij dood.

Ik heb hem samen met een vriend ooit bezocht in zijn refuge in de Franse Alpen en toen hij ons tegemoetkwam, leek het alsof er een stuk rots loskwam van de bergwand en naar ons toe rolde. Toch waren wij niet bang, dat was ook nergens voor nodig. Hij vertelde over zijn te laat aankomen bij het sterven van zijn vader en dat hij diens dode gezicht meermaals had getekend. Die tekeningen heb ik gezien (wel twintig) en ik dacht: zo lang kijken naar het dode gezicht van je eigen vader is liefde.

En toen ik hem vroeg of het af en toe niet eenzaam werd in die bergen, troonde hij me mee naar de schuur onder zijn huis, sloeg een zeil weg en ontblootte zo een vuurrood beest, een Yamaha 800 cc, en sprak: *Paris is never far away*. Hij was een macho, zeker weten, maar ook een lieve, zachte man. Iemand die goed keek en nadacht over wat hij zag en wat hij daarbij voelde, en daar dan over schreef. Hij heeft me veel geleerd.

John Berger was een macho, zeker weten, maar ook een lieve, zachte man. Hij heeft me veel geleerd.

De vrucht van hun arbeid was het eerste wat ik van hem las. Zijn trilogie over het platteland en de stad. En al hield hij al te veel van het platteland en haatte hij de stad overmatig, *Het varken aarde*, *Ver weg in Europa* en *Sering en Vlag* zijn boeken die mij lieten nadenken over de tweedeling in mezelf. Daarna kwam al de rest: de manier waarop hij naar kunst keek, zijn boeken met de Zwitserse fotograaf Jean Mohr, zijn toneelstukken met Nella Bielski. Schrijven, schilderen, filmen, denken, kijken, leven. Hij deed het allemaal en was daarbij altijd gewoon John Berger. In alles. Ook toen hij de helft van zijn Booker Prize wegschonk aan de Black Panther Party, wat hem de haat van zijn thuisland opleverde. Een stuk van de rotswand.

Het troost mij dat hij ons verlaat in het jaar dat die andere macho president van Amerika wordt. Eender welk woord heeft nuance nodig. Dat heeft hij toch weer goed gedaan. Merci John Berger.

